

3. DOMAČE BRANJE

ZGODBE SVETEGA PISMA

Izbral in uredil: Janko Kos

VPRAŠANJA:

1. Razloži zgradbo biblije in njen nastanek!
2. Na kratko (v približno treh stavkih) povzemi zgodbe:
 - O Adamu in Evi
 - O Kajnu in Abelu
 - O vesoljnem potopu
 - O Mojzesu
 - O Jezusovem rojstvu
3. Razloži pomen stalnih besednih zvez:
 - Jabolko spoznanja
 - Adamovo jabolko
 - Izgubljena ovca
 - Križev pot
 - Jeremijada

1.

ZGRADBA:

Biblija je razdeljena na Staro in Novo zavezo. Stara zaveza vsebuje 22 knjig in je razdeljena na zakone (5 Mojzesovih knjig – Pentatevh), preroke (Preroške knjige) in na spise/poučne knjige (Knjiga modrosti, Knjiga pregovorov, Knjiga psalmov). Nova zaveza vsebuje 27 knjig, njena tematika pa se navezuje na Kristusovo življenje (Matejev, Lukov, Markov in Janezov evangelij). Zelo pomembna je Preroška knjiga (razodetje/apokalipsa). Biblija vsebuje več literarnih vrst: epske (miti, bajke, pravljice, legende, prilike,...), lirske (psalmi, ljubezenske pesmi) in tudi dramske (zametki dialoga v Visoki pesmi).

NASTANEK:

Sveto pismo, kakršnega poznamo danes, je v obdobju približno 2000 let napisalo veliko najrazličnejših piscev. Mojzes (pet Mojzesovih knjig), David (najlepše molitve in psalmi), Izaija, Jeremija, Ezekiel, Ezdra in Nehemija so le nekateri od starozaveznih pisateljev. Med novozaveznimi pisatelji pa so najbolj znani evangelisti Matej, Marko, Luka in Janez ter Peter (dve njegovi pismi v novi zavezi) in Pavel (številna pisma). Evangelisti so pisali tisto, kar so vedeli o Jezusu, Marko se je najverjetneje opiral na Petrove spomine, Janez pa je poleg evangelija napisal tudi več pisem in najverjetneje tudi Razodetje.

Predvideva se, da je Sveto pismo nastajalo postopoma. Dolgo časa so zgodbe prenašali z ustnim izročilom in jih šele nato zapisali in jih sčasoma izoblikovali v take, kakršne beremo danes.

S prevajanjem Svetega pisma na slovenskem so začeli protestanti, po približno petdesetih letih pa so se jim pridružili tudi katoličani. Začetnik prevajanja v slovenščino je bil Primož Trubar, v celoti pa ga je prvi prevedel Jurij Dalmatin (1584).

2.

ADAM IN EVA

Bog je ustvaril Adama (prvega človeka) in mu namenil bivališče v Edenskem vrtu, kasneje pa je iz njegovega rebra ustvaril žensko in jima zabičal: »Od vseh dreves v vrtu smeta jesti; od drevesa spoznanja dobrega in hudega pa nikar ne jejta! Zakaj brž ko bi jedla od njega, bosta morala umreti!«. Hudobna kača pa ju je speljala in storila sta greh, jedla sta namreč od tega drevesa. Zato je Bog kači zabičal: »Ker si to storila, bodi prekleta med vso živadjo in med vsemi živalmi polja! Po svojem trebuhu se boš plazila in prst jedla vse dni svojega življenja.« Ženi pa je Bog zaradi greha, ki ga je storila, dal mnogo težav pri nosečnosti in porod v bolečinah.

KAJN IN ABEL

Eva je rodila Kajna in Abela. Abel je bil pastir drobnice, Kajn pa poljedelec. Kajn je Gospodu daroval sadove zemlje, Abel pa prvence svoje drobnice (njihovo tolščo). Ker se je Gospod ozrl le na daritev Abela, ga je Kajn zaradi nevoščljivosti ubil.

VESOLJNI POTOP

Gospod Bog se je odločil, da pokonča vse meso in zemljo, ker je prepolna hudobije, zato je Noetu naročil naj iz gofrovega lesa naredi ladjo in nanjo s seboj vzame svojo ženo, vse tri sinove in njihove žene, ter od vsega kar živi, po dvoje vsake vrste

(samca in samico). Bog pa je naredil, da je štirideset dni in štirideset noči deževalo, zato, da je uničil zemljo, nato pa se je Noe vrnil in vzel od vseh živali ter daroval na oltarju žgalne daritve. Gospod Bog pa je Noeta in njegove sinove blagoslovil ter rekel: »Rodite in množite se ter napolnite zemljo!«, ter se z njimi zavezal, da nobeno živo bitje ne bo več pokončano z vodami potopa in da ne bo več potopa, da bi uničil zemljo.

MOJZES

[Sveto pismo opisuje več zgodb o Mojzesu, ki opisujejo vse od njegovega rojstva, pa do njegove smrti.]

Mojzes se je rodil v obdobju, ko je Egipčanski kralj naročil, naj vse dojenčke moškega spola ubijejo, pri življenju pa ohranijo le deklice. Zaradi strahu pred Bogom, Mojzesa niso usmrtili, pač pa ga je njegova mati skrivala tri mesece, nato pa ga je pustila ležati v zibelki v ločju poleg Nila. Tam ga je našla faraonova hči in ga dala svoji dojilji.

Bog je Mojzesu ob srečanju pri gorečem ognju naročil naj Izraelce popelje nazaj v obljubljeni deželo, da pa bi mu ljudstvo verjelo, mu je dal nekaj znamenj. Ko je Mojzes peljal ljudstvu proti Rdečemu morju, je faraon za njimi poslal vojsko, pri morju pa je Bog dal Mojzesu moč, da je razprl morje in so šli lahko mimo (razprtje morja je eden najbolj znanih Jezusovih čudežev).

Mojzes je na gori Sinaj prejel kamniti tabli z desetimi božjimi zapovedmi in nato tam ostal še štirideset dni in noči. Ko so ljudje videli, da se ne vrne iz gore, so Aronu naročili, da jim naredi boga, ki bo šel pred njimi na goro, ta pa je iz njihovih zlatih uhanov naredil teleta, ki so ga naslednje jutro darovali kot žgalno daritev. Ko je Mojzes prišel dol, je razbil tabli in zažgal teleta, nato pa so se zbrali vsi, ki jim je bilo do Gospoda in so pobili celo svoje prijatelje (za Gospoda), zato jim je ta dan dal blagoslov.

Mojzes je šel na goro Nebo, odkoder mu je Bog pokazal Obljubljeno deželo in mu rekel, da vanjo ne pojde. Tako je Mojzes umrl v Moabski deželi, kjer je tudi pokopan. Izraelce pa je od tedaj naprej vodil Nunov sin Jozue.

JEZUSOVO ROJSTVO

[Zgodbo o Jezusovem rojstvu vsebujeta le Matejev in Lukov evangelij, Markov in Janezov pa se začneta z zgodbo o že odraslem Jezusu.]

Devici Mariji, ki je bila zaročena z Jožefom, je angel Gabrijel sporočil, da je našla milost pri Bogu in da bo spočela in rodila sina, ki pa naj mu da ime Jezus. Ko se je bližal čas Marijinega poroda, je Jožef dobil naročilo, da mora iti v Betlehem, v Davidovo mesto (bil je namreč iz Davidovega rodu), da se popiše (popis prebivalstva). Tam nista našla prenočišča, zato je Marija rodila na prostem, v hlevu. Prvi, ki so prišli pogledat Jezusa in mu prinesli darove, so bili pastirji.

3.

- Jabolko spoznanja = vzrok spoznanja
- Adamovo jabolko = izboklina na sprednjem delu vratu, ki jo imajo tudi ženske, a je izrazitejša pri moških, zato se imenuje po Adamu.
- Izgubljena ovca = oseba, ki ne ve, kod hodi in kaj počne, oziroma hodi brez zastavljenega cilja.
- Križev pot = težka naloga ali težko obdobje (preizkušnja) v življenju.
- Jeremijada = spis oziroma pesem, v kateri se pretirano toži, tarna.